

EKSTAZI

Zar nije sve od prvog trenutka vuklo u provaliju, čim je jedan nedvosmisleno živ, dođuše sredovečan čovek, odbio da ga njegova buduća žena pobrka sa Ahilom, Hamletom ili Don Kihotom? Naime, kada vremešni učitelj Čarls Šonesi, a u stvari Robert Mičam, želi da u filmu „Rajanova kći“ osvesti Rouzi Rajan pre nego što se previše zatreska u njega i tako uzdrma idilu irske provincije i starovremensku dušu ostrva Dingl, on joj objasni toplo i sugestivno : „*Ja nisam Hamlet i drugi književni junaci, ja sam ti samo pričao o njima*“.

„Nisam ja luda“, toliko mirno, da to deluje kao blaga ironija, odgovara mu ona.

Zašto seoski nastavnik tako dvosmisleno i koketno preti, to se Rouzi instinktivno zapita u sebi. Šonesi voli da drži predavanja, čak i kad mu čuka poskakuje i čini ga veoma, veoma srećnim. U stvari, glumeći dušebrižnika Šonesi na mala vrata pušta kerče svog ljubavnog zanosa da trči i laje za devojkom, kojoj je predavao književnost i druge lepe veštine. Galantno, fino podešeno i orkestrirano razumevanje završilo se, a kako bi drugačije, nego brakom, a posle i vanbračnom srčom irske Eme Bovari.

Sve u svemu, moj Šonesi, to je hibris bio i ostao. Snašle bi se Rouzi, ja ili neka treća i bez ovih učiteljskih didaskalija. Uostalom, nije li trbušasti profa stavljajući sebe i Hamleta u istu rečenicu, makar i negacije radi, napravio nedozvoljenu jednačinu između života i literature. Da se ja pitam, to bi bio jasan primer uznemiravanja šticećenice.

Zašto je onda čudno kad izvalimo to nevino, samopregorno i optimističko „nisam ja luda“ čoveku koji je naša trenutna muza. Ta uraganska cika je strašna u ženskom srcu. Kada biste samo znali! U trenutku dok mi izranjamo iz humke svih besova, njega smesta oblije hladan znoj, napadne gorušica i tahikardija samo zato što smo ušetale u njegov život i nagazile, sasvim slučajno, njegovu mačku ili štence. I njegove bokserice. I trotinet. Umem ja i da zgazim njegov neseser sa kozmetikom i gelovima za kosu, koji nehajno, malo prepotentno, drži na podu kupatila.

Cikne u sebi kao ljuta guja i dođe mu da me ubije iz čađave dvocevke. Onako raspuštenog, u beloј atletskoj majici, mrzi ga čak i da troši reči kako ja ipak jesam luda, a on Hamlet, stvarno, nije. Sav cepti, a čelo se malo zakovitla unazad, kao da mu je spala perika.

Ma, teško je rečima opisati koliko muškarac ume da pošandrca dok se zgažena tubica sa gelom nepovratno prazni na njegove oči. Psuje sebi u bradu, ovamo ga čeka jedno ozbiljno želiranje frizure, zaboga nije on blondy kraljević u hulahopkama već čovek nespornе, ovozemaljske kosmatosti, samo naoko spakovan u grubi, vuneni, šonesijevski sako namirisani ostrim vetrom i lanenu tuniku.

Sav cepti od rešenosti da svojoj kosi omogući stajling kakav se viđa na najistaknutijim učesnicima Premijer lige. Pojavi se iz školjke i izmaglice koju prave navijačke baklje kao Botičeljeva Venera, sa lepo uvošćenim i filiranim bičevima kose, koji na terenu ostavljaju

utisak smirene, a tako opake razjarenosti, korisne kad se igra u navali. Evolucija je stidljivo ali tačno, kao i uvek, predvidela da će se jednom pojaviti ozbiljan učvršćivač muške frizure, koji će zauvek doakati onim nemogućim paž frizurama princ Valijant.

Jasno je dakle da ga samo usporavam na vratima, dok mu se žele rastapa u ruci. U sebi besno kukuriče, pre bi pristao da ga zatvore u engleski Tauer ili naš CZ da ne bi morao da shvati da ja, iako puna ljubavi, ipak znam šta radim. Tog trenutka postajem teža od betonskog bloka, koji mafija vezuje za noge nesrećniku čija je nova adresa na dnu tihe reke. Ja ometam da se ispili njegov unutrašnji Monte Kristo i ode da izvrši zadatak, zato što strpljivo gledam i čekam da trepne, da bih se uverila da stvarno postoji. To se prosto zove racionalizacija.

Išla sam u školu, crkvu i bioskop i umem da razlikujem Hamleta i Isusa od glumca koji ga igra. Donekle, jer to nije lako. A kamoli komotnog, malo ofucanog profesora veronauke i popćirizma od danskog kraljevića.

Mene bi mogao da prevari samo Laza Kostić, da mi nežno šapne istu rečenicu koju je sklepaio Šonesi. Ja bih, smerno gledajući u zemlju, oćutala pred njim drski odgovor. Samo bih udahnula jako duboko i potom izdisala male, skromne oblaćice u kojima bih mu nevidljivim mastilom pisala pitanja koja neće osvanuti ovde.

II

Džim Kavizel je doživeo duboko, duhovno iskustvo pošto ga je Mel Gibson angažovao za glavnu ulogu u filmu „Pasija Isusa Hrista“. Kako li se Kavizel osećao kada je prestao da se budi kao honorarni, dakle počasni i privremeni Isus Hrist. Nije zaboravio niz nezgoda koje su ga zadesile na snimanju, pogodio ga je grom, išćašio je rame, povredio oko, dobio upalu pluća; to je danas već deo medijskog folklora vezanog za snimanje filma. Ipak, bilo bi sigurno naivno i ishitreno poistovećivati ove peripetije, koje su mediji naduvali, sa nekom vrstom stigmata. To se ni Džim ni Mel ne bi usudili. Doduše, Džim sve ovo sigurno oseća na svoj način, on je bio tamo gde mi nismo.

Kako izgleda otvoriti oći jednog jutra kao Sin Božiji, a sutra već kao beloputi, okati Džim, sin predane katolkinje, odrastao u kanonizovanom, veroućenom ramu. Nije mu bilo svejedno. Da li je trenuo? Ili su mu oći bile širom otvorene, dok je čekao da mu Mel zalupa na vrata usred besane noći, sa sugestijama koje ne mogu da čekaju sutrašnje snimanje. Zar se nije plašio da utone u san i izgubi jasnu predstavu o tome da je on=on: Džim Kavizel?

No, vratimo se antologijskoj šetnji visokog sjaja po plaži Dingla i pesku koji uvek dokotrlja nešto nenadano iz mora. Igrao je moj đasa Kavizel, naravno, i samog Monte Krista, čije su plovidbene i ostale avanture poznate. Prirodno, posle toga počeo je da razmišlja o ulozu Klarka Kenta, ali nju nije tako lako dobiti, kao ulogu Isusa. Na misterioznog grofa Monte Krista kao i na Kenta kidiše svako, ko je tetstosteronski neko, dok je za ulogu Isusa potrebno još nešto sem kobaltnih, prodornih plavih oćiju. Da se ne zanosimo: nije dovoljno ni osvojiti dijabolićni Tur de Frans pet puta. Red poteza mora biti drugaćiji, kao i cela istina. Da kažem surovo, ženski otvoreno: Isusove oći su možda crne boje. Čak, to je sasvim izvesno, ovo nam svedoći pouzdani, spiritistićki časopis – *Nacionalna geografija*, u

kojem često vidimo rekonstruisane likove drevnih bogova i heroja, ne samo Isusa, već i samog Tutankamona. I on je imao crne oči, veoma. Ali, Tutankamon je druga priča i doći će i on na red. Kavizel takođe na prethodnoj stanici silazi s voza kojim obilazimo radionice i podrume *Nacionalne geografije* gde se oživljavaju oni koji treba iz viših razloga da ožive.

Svaku ženu bi uhvatila prpa kada bi iz nekog razloga trebalo da odglumi neki od glavnih biblijskih ženskih likova. Moj otac, koji nije bio Bog, hteo je da se zovem Marija. Više nego dovoljno. Tu se, naravno, ta stvar završila. U mom životu nema nikakvih paralela ni dodirnih tačaka sa *marijanizmom* i najpoznatijom imenjakinjom. Uprkos tihoj molitvi i iščekivanju, ne vidim drveće od šume, samo plivam kroz duboku vodu. Vazda. I kako bih ja podnela da me nabede da sam kao svetica, a ništa magdalenica? Imam, imam ja o čemu da pričam sa drugaricama, a i sa unukama. Mogla bih da drmnem irsku kafu sa Rouzi Rajan u jedanaest pre podne. Malo se zagrejemo pa razmenimo utiske o stepenu ludila koje od nas muškarac prvo nedvosmisleno zahteva, a posle bi samo da nam izbije iz glave i opere usta sapunom i sirćetom. I da žizi dok cepa pivo.

Bojali su se kolmovani producenti činjenica da je Kavizel postao suviše poznat posle prethodne uloge Isusa, da bi mu naknadno dali da igra Supermena. I bili su potpuno u pravu. Ali, baš je njih briga za duhovno dizanje tegova i hrišćanski body building, oni bi da slažu kintu, po svaku cenu i to zna ceo svet, a nije nepoznato ni u raju. Samo iz raja producente na vratima ometa velika grupa izbacivača, iako su rajski stanovnici povremeno željni društva nekih protuva. Pravednici ih smaraju, jer ulaze mirno, jedan po jedan, grickajući grančicu nane. Oni žele da im i u večnosti dah bude čist, a rajске gorile im se podsmevaju u sebi. Pravednici idu pravo u saunu, gde vole da izlažu svoja glatka, netetovirana poprsja, nalik Belvederskom Apolonu. Lepi su, ali brate, svi su isti. No, reda ima, a nema neprijatnih mirisa, niko na primer nije ni čuo za sumpor, a jeste za lagane moderne parfemske note nebeskog prizvuka *Eternity, Angel* i slično. Nazdravlja se voćnim, bezalkoholnim koktelima, u najgorem slučaju tu je bezalkoholno pivo, sa nula kalorija.

I uopšte nije lako zadržati prisebnost posle takvog događaja u muškom životu kao što je dobijanje glavne uloge u filmu „Pasija Isusa Hrista“, koji mog izabranika zatiče, gle čuda u 33. godini? Gleda se ujutru u ogledalo zgodni Džim, božanskim očima koje sevaju beskrajnom ljubavlju, smem li reći isusovskom silinom, muževnošću i nežnošću. Brije svoje sada svetačko, tako privlačno lice, i još ga natapa aftershaveom sa mirisom nekog čvornovatog četinara i aromatičnog bilja, možda ne baš iz Jordanske pustinje. I tako danima, sve dok traje snimanje. Obrazi sve lepši, lice zategnutije, oči postaju akvamarin, prusko plavo, lapis lazuli i konačno kristalne strele, čist sjaj, a njega boli srce. On ne bi da bude lep, to je iz drugog filma.

Zvizne ga povremeno munjevitim, pronicljivim jorgovanskim očima Mel Gibson, koji nije sebi namenio ulogu superstara. Suviše je napucan, star i natrljao je na svoje muskulozno telo previše komičnog valjanja po asfaltu. Plus, on cirka. Tu je i onaj široki vrat bildera sa južne polulopte. Glavnu ulogu dao je lepom Džimu i to je bolelo. Ali, Džim je to preživeo, skinuo je kameni blok i isplivao u ovaj svet, ponovo. Da li je ispod otrcanog mundira grofa Monte Kristoa kucalo belo platno? Golubica?

Nešto najlepše što sina čini sinom?

III

Kome se sa uzdahom obraća pesnik Blok: *Ti si meni neophodna kao religija?* Koga voli Rouzi Rajan? Onoga koji joj je pričao o Hamletu, samog Hamleta ili sebe kao Ofeliju, Mariju, Magdalenu ili hirovitu Irkinju. Čak i ako je ova potonja totalno udarena. Kad Viljem Dafo igra Isusa Hrista, da li sam ja korak bliža tom uzvišenom mladoženji? Ili, ni on, nije onaj pravi? Bože oprosti mi, jer ja ipak ne znam šta radim. I nemoj da mi kupiš mercedes benz.

Aleksandar Blok pisao je svojoj dragoj da mu je neophodna kao religija. *Ti si htela da veruješ*, upozorava i opominje Blok, slično Šonesiju, pa dodaje i *zato nemoj da se smeješ*. Ja se uopšte ne smejem, čudi se njegova buduća, što ima nebesko ime Ljubov, kojoj je pisano adresirano, i vrti glavom dok čita ovu patiniranu prozu. Odakle ti to, strese se ona, shvatajući da je ljubljani pesnik koji joj se obećao u ekstazi, makar se ona objektivno mogla izjednačiti na koncu konca sa verom i nadom, i *neophodna mu je*. Kao religija.

Ona ništa ne čini da ga razuveri jer to i nije moguće.

Za ženski svet rezervisane su mučeničke uloge, manje-više Eva, taj etalon glamura pre one druge, fatalne uloge Marije Magdalene. Draga ženska glumice, moraš da grebeš sopstveno lice, a trebalo bi da ga neguješ voćnim kiselinama da bi bila lepa dok si živa, ne smeš da plašiš ljude.

Stendalovski je davno utvrđeno i treba utuviti, čak i u ova okrutna vremena obeležena otkrićem DNK, da smo svi osuđeni na kristalizaciju. Doduše, kriv je i nesmotreni, švalerizni, luckasti P. B. Šeli i njegovi saučesnici koji nam bajuju do dana današnjeg o tajnama slobodne ljubavi. Jer takva, to se zna, postoji i ništa ne može da ogreje dušu kao ta meteor-ska kiša bez obala. Jednom se prepustiti slobodi, to je dovoljno, do kraja.

Muškarci, bogovi, sinovi, ljubavnici ili prosto seoske uče su kao Arktik, nikada prići dovoljno blizu, nikada otići dovoljno daleko da ne osetiš jezu.

Da li voliš njega više od sebe? Treba li da ova slepa ljubav bude tvoja svakodnevnica? Ili ćeš reći „ne“ i naći nekog ko je drag ne samo Bogu nego i ljudima. Ima li takvog? Da li je tvoj život dragstor koji radi 24-0 i da li ćeš njega videti, iznenada na kasi, kad slučajno podigneš pogled? Da li tebe zanimaju neoročene, večne stvari i žao ti je što nisi na vreme počela da stavljaš antirid, tako neophodan ženi koja se zaputila u dubinu večnosti, kod svog druga.

Neki muškarci se vole samo nedeljom, neki radnim danima. Neke ne možeš da voliš od tri do pet po podne. Neke voliš samo u pet ujutru i takvi su retki. Dva do tri puta tokom života se budiš pored ovog antologijskog primerka. O njima se priča praunukama. Oni su tvoj krstić u balskom dekolteu i krstaški rat, tvoja obrnuta odiseja, tvojih hiljadu godina dobrih molitvi, tvoja blasfemija, veća si od života kad si malo bezobrazna. Treba snaga da se pokoriš snazi, a nije ni svaki muškarac dostojan božanskog tretmana i treba ga preskočiti kao kozlić. Što nam naravno ne polazi uvek za rukom – iskustvo je ono što dobijaš kada ne dobiješ ono što želiš.

Neki izgube živce lako i brzi su na obaraču, mogu da rane, recimo, u rame i onda je sicilijanski zanos boja tvoje utakmice. Ne može nijedan muškarac da ti zaustavi krvarenje. Znaš da nećeš snimiti film u selu Savoka, gde su smešteni italijanski delovi „Kuma“. Neki

promaše od prevelike želje da ubiju najbolje u tebi. Ima i ćoraka, ali i muški ćorak ubija, ostavljajući otvorenu ranu koju je nemoguće dezinfikovati. Tu će zauvek da kljuca i vri i da se puši, to je mala pokretna Etna, koju kao čivavu nosiš svuda sa sobom.

IV

Moj pradeda Stojan bio je već duboko u osmoj deceniji kada je dobio mene, prvu pranutuku. Imao je troje dece, jedna ćerka se zvala Vojislava i rodila je mog oca Milorada, koji je mene pustio da živim. Pradede su se plašili u porodici i štrikali brzo kad on sevne očima, a ja sam kao mezimica i doslovno nejač, bila pošteđena. Prababa Dušanka često mi je govorila da pred njim ne izvodim besne gliste. Osećala sam njegovu posebnost. Bila sam zadivljena, naročito kada je prestao da ustaje iz kreveta izmoren operacijom glaukoma, balkanskim ratovima u kojima se borio junački – nije bilo nikakve razlike između njega i njegove životne uloge.

Ulazila sam u njegovu spavaću sobu naoružana čančetom vode i komadićem vate da ga umijem. Bio je veći od života, njegovo koščato lice, upalih obraza koje sam mogla da dohvatim samo preko ivice kreveta, milovala sam i trljala, sada to znam, sa dubokom dečjom ljubavlju i radoznalošću. Gotovo pobožno. Bila sam mu predana, imala sam šest godina i mislila sam da ga razumem. On je bio prvi muškarac u mom životu, koga su se plašili svi osim mene. Kasnije sam kao takozvana odrasla žena ponavljala ritual koji sam izmislila za deda Stojana, razmicala planine i živalj koji prinosi žrtvu, gurala se bliže do prestola da pokažem svoje hrabro lice ljubavi.

Nepoznati junak mi klimne glavom i kaže: „*Baš lepo od vas, ja sam mislio da ste vi jedna depresivna, u sebe duboko potonula žena*“. „Vidite da nisam“, klimnem duboko, pomalo ironično glavom i povučem se. Štipam samu sebe da mu ne vrisnem u uvo: „Nisam ja luda“.

„Vidim sada“, kaže on spuštajući nargile – „nije kasno da mi pokažete svoje pravo lice“.

Pođemo u laganu, opuštajuću a ipak tako bogatu značenjem, šetnju morskobalobom. Nehajno mu prebacim ruku preko ramena.

Nemam kad da budem depresivna, pa živa sam kao poskok, majke mi.

Pokisne mi samo rep.